

„Never give up“ —
gevtst ikki!

»Never give up« sigur eingilsmaðurin. Handan setningin eyðkennir ta ensku tjóðina. Aldri gav hon upp, hóast tað tíðum tókstist vónleys. Hon helt á — og vanliga stóð hon sum sigurharrin. Sjálvt hitt rómverska ríkið var aldri so máttmikið sum hitt bretska ríkið er í dag. Tað knarkar og ríkir væl nóg so illa í líðum og limum at halda verðaldarriknum saman. Men »never give up« ljóðar enn sum í forðum — og hvørja ferð láid tað avtornar, hevur eingilsmaðurin hitt síðsta orðið og hevur sigrað á sín hátt. Givið út, umskipað og lagað seg eftir hevur hann, men altíð soleiðis og ikki longri, enn at hann beinleiðis ella óbeinleiðis sat eftiri við buktini og báðum endunum. Menn nevna hesi evni og hella ráðsnári fyri »diplomatie«. Men eg hugsi ikki, at ein fer skeivur, táid við umseta hetta »diplomatie« til evni at siggja málið og ein jarviltja til at rokka á tað. Her verður ikki sagt, at málið og málini altíð hava verið rættvis og aðal. Nei! Tað hevur tessverri oftani verið tvorturmóti. Her verður tí ikki nortið við hetta eyðkenni í eingilsmansins lyndi og karakteri fyri tað góða og rættvísa í hansara verðaldarmakt og ræði, men einans fyri at undirstrika hina veldigu trolakraftina, ið goymist í aldri at gevast.

Teir, ið hádaðir og forfjónaðir, ja, settir í fongilsí, fámentir tóku til orða fyri javnaðarráðsluni móti tí himnaróðandi órættvísu samfelagsskipanini, teir sögu hjitt hjarta endamálið, og í teimum kærtist ein jarviltja til ikki at helma á og aldri at gevast í stríðnum móti endamálinum. Og sí, nú er javnaðarflokkurin kring heimin ein makt, ein faktor, ið eingin kann koma uttan um. Um hann ikki enn er komin á mál, ja manga staðni, vil kunnur siga flestu staðni, bert stult komin, so hevur hann ávirkað samfelagsviðurskiptini so nógv, at korini hjá teirri fáteku stóru fjøldini eru batnað í stórum. Socialismans menniskjaliga kroy og héra hava fingið so sterkar røtur, at hon í einstakum londum er við at troðka einstaklinganna, hina aldagomlu hjartaleysu og

ÚR SUÐUROY

ómenniskjaliga samfelagsskipan kapitalistandans av sínum maktarapalli.

Her í Føroyum, hvarið kapitalistandans skipanin ræður kold og hjartaleys, her hvarið meg-inparturin av íbúgvárunum eru smámen, arbeidarar og fiskarar, smáfólk hvors aðaluppgáva hjá javnaðarstevnuni tað er at lyfta upp til betri og rúmari kor, til heilan og fullan menniskjaligan rætt, her hjá okkum er socialisman enn nýggj og hjá teimum flestu ókend.

Tað er tí ikki logið, at valdystarnir, annaðhvørt tað nú er til fólkatung, lofting ella sóknarstýri og býráð, fylkja so fáar javnaðarmenn. Tað hevði verið logið og ólíkt mannagjaldini í øðrum londum, um tað var ódrevi. Men so vist sum tað allastaðni er hent, at har, ið javnaðararráslan hevur verið borin fram við óvikjuligum ágrýtni og brennandi kærlleika til hitt stóra málið, hon her í sær fyrri menniskjaføtina, hevur hon fest røtur og savnað hina minnimentu fjøldina og gingið fram í stórum, so vist vil hon eisini her evna at savna hin minnimenta flokkin, arbeidararnar og fiskararnar til at krevja sín rætt í samfelaginum, bert vil ikki gevast, men trúgvir og ágrýtnir halda á.

»Never give up« kunnu vit so mikið betri enn hin »imperialistiske« enska tjóðin hava til lívsreglu og »motto«; tí vit vita og kenna til fullnar í okkum, at okkara mál er reint, óaðalt og rættvíst. Hvat kann vera størri og aðalbarnari lívsmál enn at geva tí kúgaða og órættaða fullan og heilan rætt, enn at lyfta hin í trøngum, koldum og svongum korum sílandi flokkin til rúm, menniskjalig og góð kor, enn at taka órættin av fótum og seta rættin í háseti, enn at seta bróðurskapin har nú hitt harðhenta stórmannaveldi situr o. s. fr. Hetta vilja Føroya arbeidarar og fiskimenn eins og arbeidarar, smáfólk og rættgissandi menniskjur í øðrum londum læra at futa og skilja, bert vit halda á.

Men sum tað stendur skrivað — eingin kann trúgva fyrr enn hann hoyrir, og eingin kann hoyra fyrr enn tað er nakur, ið talar. Óll orkan má tí leggjast á eitt upplýsingararbeiði í talu og í skrift. Okkara menn mega út um landið. Roynst má verða at fáa okkara blað út millum arbeidarar og fiskimenn sum ein fastan og trúgvan boðberara um ta nýggju bjargandi leiðina fyri smáfólk í Føroyum. Eingin má skjóta arbeði frá sær. Hvør einstakur, ið hevur nomið tað sanna og rættvísa í javnaðararrásluni, hevur skylda til, annaðhvørt hann er á landi ella á havi, at vera ein boðberi, so frætt hann nú orkar og dugur. Verður hetta gjørt, og verður eingin svikur og lunki í, men trúskapur og breinandi hiti, so skal tað samanst, at tíðin ikki verður long, til smáfólkid telur við og orkar at geva sínum krovum makt og styrki.

„Never give up“ — ein sum altir og altir sum ein!

P. D.

Yvirlit aftaná fólkatingsvalið.

Atkvøðurnar til fólkatingsvalið 12. decimber vóru færri til javnaðarmenn enn seinasta lótingsval gav.

Hevur flokkurin fingið afturstig, ella hvørjar vóru orsokirnar? So spyr mangur góður javnaðarmáður, og tað er rimiligt at spyrja so. Tað vil altíð vera so, at aftaná eitt stríð, ein bardag, kann menn eftir úrslitum, meta tað, finna brekni eins og fyrirmunarar hjá teim stríðandi, stult sagt — draga upp orsokirnar til tapið so væl sum sigurin.

Hví vinnu sambandsmenn? Hvi eydnaist tað ikki sjálfstýring at stiga longur fram? Hvi tóku javnaðarmenn seg fram sum mastandi, meðan teir aðra staðni høvdu stórt atkvøðufall, ið ikki altíð er tað sama sum

mannafall, sum seinri í greinini verður nortið við?

Pressan er ein makt. Sambandsblaðið er hitt mest útbreidda blaðið í Føroyum. Hetta framlopið undan hinum bløðunum skyldar blaðið teirri umstøðu, at tað er hitt elsta blaðið, at tað hevur »lýsingarprivilegið« frá amtinum. So slatt kemur sambandið betri á tal við veljararnar enn hinir flokkarnir — og so hevur sambandið hin lættasta leikin í politikki, ið er at verja tað bestandandi og ræða móti tí nýggja óroynda. Hesin politikur hevur eisini nóg so lætt at halda stóðu hana her hjá okkum við tað, at eitt fjarskotið fyrir seg sjálvan livandi fólk vanligar er afturhaldandi, »konservativt« av lyndi. Nakad vigar tað, men minni enn so avgerandi, at fólkatingsmaðurin, Andreas Samuelsen, er ein kringur »debator« á veljarafundum, og tað er ofta illt hjá nýggjum, óroyndum monnum at basa honum í orðdrátti.

Sjálfstýrispressan er minni enn so so nógv útbreidd millum manna sum »Dimma«. Tó má sigast um hetta blað, at tað er hvast og stríðsmansliga skrivað, hevur eina fina nos at snúsa »sensation«, og dugur tað herviliga væl at gera mest moguligt burtur úr henni. Í ár var tað Grønlands »sensationin«, ið blaðið eftir øllum »kunstins« reglum blásti upp. Men ein »sensations« politikur er ikki hollur í longdini, um bygt verður ov nógv á hann, so nógv, at flokksins stjórnarskrá og endamál kámost og kávast burtur. Hetta er tilfelli við sjálfstýrispolitikkum. Linjurnar standa ógreiðar og kámar fyrir veljarum. Flokkurin er eisini av sonnum ógvuliga mislittur og ógreiður. Í honum standa ríkastu afturhaldsmenn og reidiliga radikalar ið um líd sum oddmenn. Tað er so í imlanda politikki, og ódvikjandi út eftir, tí statsrettslign, er hann ikki minni mislittur, so mislittur, at tað ikki enn er eydnast honum at siga,

hvast ella hvussu langt hann vil í loysing ella sambandi við Danmark. Ja, enn í 1932 kann hann einans seta eina nevnd fyrir at undirsøkja og kanna eftir, hvussu ráðini eru til eitt óbestemt sjálfstýri.

Henda ógreiða hevur verið sjálfstýrisflokksins veika so væl sum sterka síða, so logið tað ljóðar. Ein stórir flokkur, ið hevur hug til meiri sjálvræði til eitt vist mark, men sum við greiðum tølum og »kennsgeringum« vil vita treytirnar og hvussu langt, farast skal, aftur seg, tá ið hin neyðturvuliga greiða saknast. Á hinari síðuni telur flokkurin nógvar veljarar, sum lita á, at hann ikki gongur ov langt, hvorki í tí statsrettsliga spurninginum ella tí sociála, meðan aðrir, særliga arbeidarar og fiskarar, velja flokkin í tí misfataða treysti, at umboðsmenn flokksins vilja fremja fyrir socialu smámannamáluni. Tað er eyðsæð, at við upplýsingini vil hesin parturin ganga yvir til javnaðarmennin. Tað er tí bert ein tíðarspurningur, hvussu leingi sjálfstýrisflokkurin kemur at eiga hesar veljarar.

Ein greiða í sjálfstýrispolitikkum vilði borið eina vend við sær — annaðhvørt til sigur ella avgjort varandi tap fyrir sambandið.

Hin hugsandi veljarin spyr: er sjálfstýrið beingdið fyrir at draga linjurnar skarpar upp, so allir menn kunna vera ivaleysir í, hvast ið flokkurin ber í skildi sínum, og hvar og hvussu langt hann stevnir?

Ein tilik greiða hevði verið heilsugevandi fyrir hitt ofta hópleysa tjakið sjálfstýrið og sambandið millum. So leingi sum hetta teirra tjak er so ulint og ógreitt, er lítið útlit fyrir einum endaligum úrsliti — og sjálfstýrið tykist mær í hvussu er at hava fáar og smáar kansir til sigur.

Javnaðararráslan er ung í Føroyum. Javnaðarmannablaðið kemur bert til ein lítil part av Føroyingum í samburð við hini politisku bløðini, tó tað mennist í hvørjum. Fámentur hevur javnaðarflokkurin ikki so nógvar »agitatorar« í bygd og bý sum hinir flokkarnir. So staddur hevur socialistflokkurin ringar umstøður at koma á tal dags dagliga við veljararnar — og tað er hin dags dagliga talan, ið munar sum dropin á steinin.

„Føroya Social-Demokrat“s Kronik.

VESTERAALEN

Af Josef Petersen.

Langsumt er Skibet gleden gennem Raftund.

Raftund er et trangt Pas; man kunde tænke sig, det var Indgangen til Undervænen. En egen stivnet, høfdelig Steming griber Sindet. Gaar det ligefrem — eller nedad? — Natten er lys, maanebleg; alt ser uvirkeligt ud, skindodt. Nogle sorte Skarver og en lille Gruppe Edderfugle vækkes af vor stille Sejlsd. De flyver op over Fjeldbrynet og forsvinder med tyeste Skrig.

Lofoten uhyre Kulisser vokser ud af Disen, gror op foran os og glider bagud. Vesteraaens Jætter med de ærverdige hvide Hoveder viser sig. Stejle Rækker af Stenkepper marcherer frem, de gaar dybt i Havet og naar

op over Skyerne, de vokser og vokser, ligesom Aanderne i Eventyret, de lægger slet ikke Mærke til os men gaar forbi, i endelose Rækker gaar de forbi, og hvor gaar de hen?

Er det kun et optisk Bedrag, at de bevæger sig? Nej, det er Sandheden. Alt Stof, al Form er jo i evindeligt Bevægelse; vor Evne til at skønne over Tingene er blot forkert. Først troede vi paa vore Øjne, det kunde endda være galt nok; men da vi efter Aartusinders Forløb havde faaet Forstaelse af, at vi ikke kunde stole paa vore Øjne, saa kom Fotografiet, og nu troede vi blindt paa det, skønt det kun giver et stivnet Indtryk af noget, som aldrig stivner, som evig stræber, higer, bevæger sig.

Hvad betyder det, at Samse-indtryk skabes paa en Tiende-del af et Sekund? Det er jo det, vi tror saa blindt paa. Men det kunde ligesaa godt tage ti Tusinde Aar om at skabes! Og i saa Tilfælde vil alt tage sig anderledes ud, og Sandheden vilde være en ganske anden. Saa er det maaske dog sandt, hvad Filosofferne siger, at Materien kun er et Blændværk!

Naturen er maaske guddommelige Tanker, der viser sig for os dumme Smaafolk som Billeder. Det danske Landskab er en Guddoms Smil, Vesteraaen dens stolte, barske, ophøjede Kraft. Fjeldene er Guds vældige Tanker, klædt i Sten. Fjorden er Guds Dybsind, se, hvor de blaa Stimer spiller dybt ned i det sælsomme Spejl! Livet koger under den iskolde Hinde. Ilden, Solen, skjuler sig overalt, som hemmelighedsfulde, uforstaaelige Reflekser.

De blaa Fjælde kommer nærmere. Den blaa, lukkede Flade

aabner sig som en Bog, bliver grøn og munter, — grønne Blade, fulde af Sæterbilleder, glider forbi os. Vore Tanker forlader Skibet, Stedet, hvor vi sidder, vore Tanker trænges for at smutte ud, hoppe i Land, klatre opad de stejle, vilde, stordne Skraaninger, op til Højdetræene, Sletterne der ligger aabne op mod den blaa Himmelen, og hvorover kun Havornen kredser.

Først gaar vore Tanker i Land. De har let ved at smutte ud, men de kan ikke komme om Hjørnerne; vi maa med selv, vi maa flytte vore dorske, tunge Legemer, som er ved at slippe Ungdommens Elasticitet, som er ved at stile mod Forvæddingen — som alt andet.

Den nøgne, ensomme, stordne Natur trænger igennem vore Porer, fylder os, saa vi bliver tavse og alvorlige. Bønderne i de smaa Træhuse her, ved Kysterne under de uhyre Fjælde, er alvorlige, magre og

ladende. Der er noget forstemt og haanskt over de Gamles Ydre; den danske runde Jovialitet træffer vi ikke. Husk, de har altid levet her! De ser Guderens Højhed, men aldrig fornemmer de deres Smil!

Jeg gaar paa »Myren« — den sumpede, aabne Mullemose, »Tyvjørens« flyver over mit Hoved og slaar engang imellem ned i en brat Kurve over mig, med Kloerne sænked e imod mig, som om den tænker paa at sætte dem i mit Haar og gaa tilvejs med mig. Dens Natur er Grumhed og behændigt Mod. Men heldigvis er jeg for tung. Hvergang Roverens Klo er to Tommer fra min Hovedhud, opgiver den sit Forehavende og driver tilvejs i en lang, elegant Bue.

Naturen er barsk. Det kan ikke nytte at diskutere Tingene med Vorherre. Det kan ikke nytte at demonstrere ved Hungerstrejke. Her sulter saa mange smaa Skabninger ihjel uden at